

De Wiershoeck-Kinderwerktuin, dinsdag 31 juli 2018

Beste natuurliefhebber/-ster,

Zoals gebruikelijk de laatste weken was het ook deze dinsdag warm, maar gelukkig niet zo warm als een week eerder. Ik was weer vroeg op de tuinen en hoopte dat dat z'n vruchten zou afwerpen. Onder de fruitbomen lagen wel veel gevallen vruchten, maar dat waren toch niet de vruchten waarop ik had gehoopt. Er viel best het een en ander te zien, zoals o.a. verschillende soorten vlinders, bijen, hommels en uiteraard wantsen. Dat is positief, maar de aantallen zijn veel kleiner dan normaal en dat is zorgwekkend. En veel insecten waren erg druk, dat is lastig fotograferen maar tegelijkertijd ook leuk. Ach, ik heb me deze dinsdag weer prima vermaakt.

Achter op de Kinderwerktuin staat een bramenstruik en er zit een redelijk aantal bramen aan. Ik heb een paar rijpe bramen geproefd en die smaakten prima. Maar lang niet alle bramen zijn al rijp. De braam is een steenvrucht. De eetbare, glanzende bramen zijn eerst rood, maar later worden ze zwart. Sommige bramen blijven echter rood en zijn dan niet eetbaar. Ze bestaan uit twintig tot vijftig

deelvruchtjes, die tegelijk met de bloembodem afvallen. De zaden zijn zeer kortlevend (korter dan één jaar). De braam is tweezaadlobbig. Tweezaadlobbigen hebben (in principe) per zaad twee zaadlobben, waarin het reservevoedsel, nodig voor de kieming en eerste groei van de jonge plant, zit opgeslagen. De helften van de pinda zijn de zaadlobben, maar bijvoorbeeld een boon en maiskorrel zijn niet deelbaar (en dus eenzaadlobbig).

De bloemen van de strobloem (*Xerochrysum bracteatum*) knisperen als papier, ook als ze nog helemaal fris en fruitig zijn. De plant heeft lancetvormige, puntige bladeren en volle, rijke bloemen in roze, rood, geel, paars, wit en oranje. De strobloem is inheems in Australië waar de plant zich vrijwel overal kan handhaven, zelfs op woestijnachtige grond. Het enige waar hij niet tegen kan is vorst. De plant bloeit het uitbundigst van juni tot en met september en gaat ermee door tot de eerste nachtvorst. Bonus: de felle kleuren trekken vlinders, bijen en vogels aan. De Latijnse naam *bracteatum* is afgeleid van de 'bractea' en slaat op de schutbladeren die vaak ten onrechte voor bloemblaadjes worden aangezien. De echte bloemetjes zijn piepklein en zitten op het hartje.

Tijdens de excursie werd ik geattendeerd op het harige insect rechts. Het is een jonge bessewants en zo te zien moet hij nog één keer vervellen en dan is hij volwassen. De bessewants kom ik minder vaak tegen dan de rood-zwart getekende (volwassen) kaneelwants.

Ook dit keer zag ik op de rimpelroos 'tig' jonge smalle randwantsen. Eerder zag ik ook al wel eitjes, maar nog niet eerder zoveel (lege) eitjes bij elkaar. Uit zo'n ei komt natuurlijk een minuscule insect en voordat hij het volwassen stadium bereikt zal hij vijf keer vervellen. De huid van de wants is het externe skelet en groeit niet mee. Op het blad onder de eitjes zag ik een paar lege huidjes, waarschijnlijk van de eerste vervelling. Rechts een drietal groeistadia van de smalle randwants.

De strobloemen werden regelmatig bezocht door verschillende zweefvliegen, de Franse veldwesp en deze bijenwolf. De bijenwolf is een zwarte graafwesp met gele poten, gele driehoekige bandering op het achterlijf en platte, brede voelsprieten. Een dikke ronde zwarte kop met een geel maskertje in vorm van 'kroontje'. Het mannetje heeft een kroontje met drie punten, het vrouwtje met twee.

Vliegtijd van juli tot half september. Lengte: vrouwtje 10-17 mm, mannetje 8-14 mm. De mannetjes vliegen veel op guldenroede.

Je zou denken dat het op naam brengen van deze hommels niet moeilijk is. Maar niet alle zwarte hommels met een rood kontje zijn steenhommels. Ook de wat zeldzamere soorten als grashommel, de Limburgse hommels, en de zeer zeldzame Bologg hebben een rood kontje. Waarschijnlijk is dit toch wel een steenhommel. Het geschikte biotoop voor de steenhommel is open landschap, maar ook in tuinen komt ze voor. De koningin bouwt haar nest onder stenen of wortels, in muizennesten maar ook bovengronds in vogelnestjes. De koningin vliegt al vroeg in het voorjaar op wilg en paardenbloem. Mannetjes en werksters vliegen later in het jaar op klaver, distel en schermblomigen. Steenhommels zijn algemeen voorkomend, aan de kust lijkt ze iets meer vertegenwoordigd te zijn dan in het binnenland.

De dambordvlieg heeft rode ogen en een donker met grijs- en zwartgeblokt achterlijf, dat op een dambord. Het is een minder populaire vliegensoort door de associatie met rottend vlees en ziekteoverdracht, terwijl ze er met hun rode ogen en geblokte tekening best mooi uitzien. De volwassen vliegen drinken vaak nectar van bloemen, maar ze worden ook aangetrokken door rottend vlees waar vrouwtjes larven (maden) leggen in plaats van eieren. Op deze manier wordt er efficiënt gebruikgemaakt van een meestal kort beschikbare voedselbron. De maden gaan na 5 tot 10 dagen ondergronds

waarna ze verpoppen tot vlieg. Ze hebben dan nog 5 tot 7 dagen te leven. De dambordvlieg komt vrijwel overal in Europa voor, vooral bij huizen. De dambordvlieg is 12 - 19 mm lang. Er zijn verschillende soorten die moeilijk te onderscheiden zijn zonder microscoop.

De nimf van de zuringrandwants (links) lijkt wat betreft vorm en kleur al behoorlijk veel op de volwassen wants (11-15 mm). Deze wants heeft iets wat geen enkele andere wants heeft; aan de voorkant van de kop zitten tussen de antennen twee doorns die elkaar met de punten bijna raken.

Tot een heel andere familie (blindwantsen) behoort de rode halsbandwants (6-8 mm). Voor een plantenwants is het lichaam opvallend breed en zeer variabel getekend. Het volwassen dier heeft glanzende voorvleugels, is aan de bovenkant zwart, oranje of steenrood (soms inclusief het scutellum = driehoekig schildje) en heeft altijd enigszins rode cuneus (puntje van de voorvleugel-dekschild).

Ook de breedspruitwants (op de achtergrond) behoort tot de familie blindwantsen. Deze in het algemeen veel voorkomende bloemenwants (4,6-5,5 mm) heeft sterk in de breedte vertakte antennen. Voedt zich voornamelijk met bladluizen, eieren en andere kleine prooien.

Zou het lieveheersbeestje links nog niet volledig zijn uitgekleurd, of is het één van de vele verschijningsvormen van het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje? De kleur kan variëren van lichtgeel of oranje tot zwart en het aantal stippen ligt tussen 0 en 21. Deze soort is o.a. te herkennen aan de zwarte 'M'-vormige tekening op het halsschild, maar ook deze tekening is niet altijd duidelijk. De larve van een lieveheersbeestje leeft van bladluizen. Als de larve groot genoeg is wordt het een pop. Uit de pop komt een lieveheersbeestje. Het heeft nog geen stippen en de vleugels zitten opgevouwen onder de dekschilden. Het lieveheersbeestje rechts lijkt al wel uitgekleurd, maar is er schijnbaar niet in geslaagd om uit de 'poppenhuid' te kruipen.

<https://schooltv.nl/video/van-larve-tot-lieveheersbeestje-verrassing-uit-een-pop/>

Ik had hem al een paar keer zien vliegen, maar hij liet zich niet fotograferen. Toen ik op het punt stond om de camera op te bergen kreeg ik nog een laatste kans. Ook nu werd mijn geduld op de proef gesteld, maar dit keer lukte het wel om een paar plaatjes van deze mooie vlinder te maken. De Engelsen noemen hem Painted Lady, voor de Fransen is het La Belle Dame.

Dat alle bramen aan de struik niet gelijktijdig rijp zijn daar verbaas ik me niet over. Maar je zou toch verwachten dat alle deelvruchtjes van de braam wel op ongeveer het zelfde moment rijp zouden zijn. Dat is duidelijk niet het geval. Aan de braam links is het meest opmerkelijke van deze dag te zien. Het heeft geregend!

Groetjes,

Luit